Reikningar Fiskimannasjóðs Kjalarnessþings 1870-1889

Aðfnr. 1345, örk 2

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fiskimannasjóður
1888

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Gjafir
til
fiskimannasjóðsins í Kjalarnesþingi 1888,
afhentar undirskrifuðum.

—„—

	Frá ýmsum sjómönnum 11 skpd 240 pd af verkuðum saltfiski nr. 1. á 34 kr. skpd		Kr. 401.63
	—„— landshöfðingja M. Stephensen		„ 97.00
	—„— amtmanni E. Th. Jónassen		„ 20.00
borgað	—„— bæjarfulltrúa G. Þórðarsyni		„ 8.00
borgað	—„— yfirkennara H. Friðrikssyni		„ 5.00
	—„— bæjarfógeta Halldóri Daníelssyni		„ 10.00
	—„— bankabókara Sighv. Bjarnasyni		„ 3.00
	—„— revisor Indriða Einarssyni		„ 2.00
	—„— Þórarni Þórarinssyni sjómanni		„ 5.00
	—„— Steingrími Jónssyni	—„—	„ 1.90
	—„— Guðmundi Ásmundssyni	—„—	„ 1.50
18 5/2	—„— Sigurði Sigurðssyni	—„—	„ 5.06 ~~[illegible]~~
	—„— Hákoni Eyjólfssyni í Stafnesi	} afhent af	„ 27.50
	—„— Eyjólfi Eyjólfssyni í Saurbæ	} dómkirkjuprestinum	„ 8.45
		Samtals	Kr. 595.48 ~~56~~

Bæjarfógetinn í Reykjavík 17. des. 1888.

Halldór Daníelsson

Jón Torfason í Hákonarbæ	Kr. 4.00
Þórður Guðmundsson Hól	„ 8.00
Jón Jónsson Mýrarhúsum	„ 5.00
Þorvaldur Lambastöðum	„ 5.00
Grímur Jakobsson Seli	„ 2.00
P. Pétursson biskup	„ 10.00
	34.00

1343.87

596.04	
34.00	
630.04	
414.56	} Sýslum
14.00	}
46.70	
100.00	O.V.G.
60.00	Hákon
23.00	séra Jens
55.57	[illegible]
1343.87	

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þareð jeg hef fengið upplýsingu um, að styrktarsjóður ekkna og barna drukknaðra fiskimanna í Kjalarnesþingi hefur eigi fengið nein tillög, er teljandi sé, úr Seltjarnarneshreppi árið sem leið, en verið styrktur meira og minna, samtals hátt á 2. þúsund krónur, úr öllum öðrum hreppum sýslunnar, nema Vatnsleysustrandarhreppi, og þar eð mér þykir leitt að Seltjarnarneshreppur, sem annars eigi hefur verið eptirbátur annara til að styrkja þennan sjóð, skerist nú úr almennum samtökum í þessu velferðarmálefni sjómanna, sem hafa þegar haft mjög svo heiðarlegan árangur, þá leyfi jeg mér að skora á sveitunga mína að leggja nú nokkuð til sjóðsins sem tillag fyrir árið sem leið, og rita í því skyni á þennan lista nöfn sín og upphæð tillagsins. —

Ráðagerði janúar 1889.

Þórður Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

+ Þórður Jónsson Raðagerði 15 kr ×" "
Jón Jónsson Nesi — — — 1 kr

+ Sigurður Jónsson Bakkakoti 2 kr ×
+ Páll Guðmundsson Bakkakoti 2 kr +
+ Jón Guðmundsson Bakka — — 2 kr
+ Tómas K Pálsson — — — 1 kr +
× Pjetur Guðmundsson Hrólfskála 5 kr +
× Guðm Guðmundsson 2 kr + Melshúsum
+ Jón Jónsson 1 kr Melshúsum
× Melshús Björn Jónsson + 1 kr
+ Bjarni Gunnarsson + Melshúsum 2 kr +
Eiríkur Bjarnason Eyði 2 kr (borgað)
× Gunnlaugur Jónsson Skaftholti 1 kr +
Guðmundur Ólafsson Mýrarhúsum 0,50 (borgað)
× Anna Björnsdóttir Mýrarhúsum 2 kr +
Eyleifur Guðmundsson Gesthúsum 1 kr borgað
Runólfur Ólafsson Mýrarhúsum 1 kr. Borgað
Ásbjörn Jónsson Nýlendu 1 kr. borgað
× Ólafur Ingimundsson Bygggarði 5 kr +
Ingimundur Ólafsson ditto 1 kr borgað
× Jón Einarsson Skildinganesi 2 kr +
Sigurður Guðmundsson Skildinganesi 1 kr
+ Sigurður Jónsson Skildinganesi 3 kr +
+ Erlendur Guðmundsson Skildinganesi 9 kr +
+ Hjörtur Þorkjelsson Bakkakoti 3 kr +
× Sigurður Einarsson Pálsbæ 4 kr ±
× Jóhann Kr Árnason — — 2 kr +

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

× Þórður Jónsson Grottu 5 Kr ×

77.50
11.50
66.00

47

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Reikningur
yfir
tekjur og gjöld fiskimannasjóðs Kjalarnesþings árið 1888.

Tekjur	Kr.	a.	Gjöld	Kr.	a.
I. Eptirstöðvar frá f. á.			I. Veittur styrkur —	350	„
1. á vöxtum í ~~landsb.~~ bæjarsjóði kr. 5100.00			II. Borgað fyrir ýmsar auglýsingar í þarfir sjóðsins	27	80
2. „ ~~—~~ í landsbank. „ 557.37			III. Eptirstöðvar		
3. í vörzlum gjaldkera „ 53.69	5711	6	1. á vöxtum í bæjarsjóði kr. 5000.00		
	1491 ~~1484~~	72 ~~66~~	2. „ — „ í bankanum „ ~~1914.69~~ 45.61		
II. Gjafir — ——			3. í vörzlum gjaldkera „ ~~48.55~~		
III. Vextir			4. Skuld hjá Þóroddi á Bjarnanesi „ 25.00		
1. af peningum í bæjarsjóði kr. 200.00			5. Inneign í verzlun J. Ó. V. Jónssonar og W. Fischer „ 72.50	7057 ~~60~~ ~~7060~~	80 ~~74~~
2. „ skuld Gríms Guðnasonar „ 4.00					
3. „ peningum í landsbank. „ 28.82	232	82			
Samtals	~~7428~~ 7438	54	Samtals	7435 ~~7428~~	60 ~~54~~
	7435	60			

60 74

~~0~~54 7438.54
7060.74 7435.60
2.94 2.94
7057.80 / 48.55
2.94
45.61
44.91
70

4.56
53.50
4.00
17.85
79.91
35.00
44.91

S

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Herra Sigurður Sigurðsson Hlemmum
hefur í dag inn í reikning ekkna
drukknaðra fiskimanna við verzlun
W. Fischers í Reykjavík

90 a Blautfisk (Þorsk) 20 St

Reykjavík 13/12 1888
pr G Finnbogasen
B Jensson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skilagrein

fyrir samskotum til fiskimanna í Kjalarnesþ. 1888.

Byggðarlög	Fylgiskjöl	Kr.	a.
Grindavík	1.	100	„
Miðnes.	2,3,4,22.	99	1
Garður og Leira	5.6.7.8.9.22	171	95
Vogar	10	17	85
Njarðvíkur	11.22	42	71
Álptanes og Hafnarfjörður	12–18	431	91
Mosfellssveit	12	4	85
Kjós	19 og 12	38	50
Kjalarnes	20, 21 og 22	15	89
Seltjarnarnes	22.	107	15
Reykjavík	22–25.	461	90
		1491	72

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fskj 1

Úr Grindavík	— —	Kr 100.00
úr Miðneshreppi	— —	" 97.37
" Rosmhvalaneshreppi	— —	" 163.93
" Mosfellssveit	— —	" 4.85
" Njarðvíkum	— —	" 42.70
" af Alptanesi og Hafnarfirði	—	" 475.26 ~~423.98~~ 430.46
" Seltjarnarnesi	— —	" 107.15
" Kjalarnesi	— —	" ~~8.45~~ 15.89
Kjós	— —	" ~~51.28~~ 39.95
" Reykjavík	— —	" ~~471.95~~ 464.51
" Vogum	— —	" 17.85
		1484.16

Grindavík	—	Kr 100.00
Miðnes	—	" 97.37
Garður og Leira	—	" 163.93 + 8.02
Vogar	—	" 17.85
Njarðvíkur	—	" 42.70
Alptanes og Hafnarfjörður		" ~~430.46~~ 431.91.
Mosfellssveit	—	" 4.85
Kjós	— —	" ~~39.95~~ 38.50
Kjalarnes	— —	" 15.89
Seltjarnarnes	— —	" 107.15
Reykjavík	— —	" ~~464.51~~ 461.90
		1484.66

10 17.85 + 8.02

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bæjarfógetinn í Reykjavík hefur í dag afhent mjer styrk úr sjóði ekkna og barna drukknaðra sjómanna í Kjalarnesþingi að upphæð 35 – þrjátíu og fimm – Krónur. Þetta viðurkennist hjer með.

Miðholti í Reykjavík 18 desemb 1888

Ragnheiður Sigurðardóttir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Úr fátækramannasjóði Kjalarneshrepps hef jeg meðtekið 30 kr. styrk, er mjer hefur verið veittur fyrir þetta ár.

Reykjavík 20. desember 1888.

Jórunn Einarsdóttir

(handsalað)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sem væntanlegan styrk af fiskimannasjóði
Kjalarnesþings hefir bæjarfógetinn í Reykjavík
greitt mjer 10 kr. fyrir árið 1888.

Reykjavík, 7. nóvember 1887.

Elizabeth Sæmundsdóttir
(handsalað)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Uppá

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Poz 48.

Reikníngur til Kjalarnesþings=fiskisjóðs við herra Bæjarfógetann.

1886	Debet	Kr	Aur
Marts 10	Í Þjóðólfi Suðra auglýsing reiðnínga= = 54 línur á 8/ . .	4.	32.

Reykjavík 27 Marts 1886.

~~borgað~~ Einar Þórðarson

Borgað

Einar Þórðarson

herra Bæjarfógetinn
í Reykjavík

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fiskimannasjóðr

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hb.

bls. ....

Reikningur

til

Herra Bæjarfóg. í Rvík

Reykjavík 21/2 1887

Gjalddagi			Skuld	
ár	dag		kr.	a.
1887	9. febr.	Augl. í Ísaf. XIV 7: reikningum fiskimanna-sjóðsins $3\frac{3}{4}$" á 100	3	75

Björn Jónsson

Borgað

Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Úr fiskimannasjóði Kjalarnesþings hef jeg meðtekið styrk að upphæð 40kr., sem mjer hefur verið veittur fyrir yfirstandandi ár

Reykjavík 20. december 1888

Kristín Jónsdóttir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Herra bæjarfógetinn í Reykjavík, hefur ídag afhent mjer 15 — fimmtán — krónur úr fiskimanna-sjóði Kjalarnessþings sem styrk fyrir þetta ár. —

Reykjavík 31 desember 1888.

Guðlaug Jónsdóttir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fyrir hönd ekkjunnar Guðríðar Einarsdóttur frá Kothúsum í Garði hefi jeg hjá herra bæjarfógeta Halldóri Daníelssyni veitt móttöku 10 krónum sem styrk er henni er veittur af fiskimannasjóðnum fyrir þetta ár

Reykjavík 18. desember 1888

Árni Gíslason

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bæjarfógeti Halldór Daníelsson hefur í dag greitt mjer 10 Kr., er mjer eru veittar sem styrkur þetta ár af sjóði ekkna og barna drukknaðra sjómanna í Kjalarnesþingi.

Reykjavík 18. des. 1888.

Elisabet Sæmundardóttir
(hands.)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Að bæjarfógetinn í Reykjavík hafi afhent mjer styrk úr sjóði ekkna og barna drukknaðra sjómanna í Kjalarnesþingi að upphæð 15 – fimmtán – krónur, það vottast hjer með

Reykjavík 18. desember 1888

Sigrún Guðlaugsdóttir

(handsalað)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bæjarfógetinn í Reykjavík hefur í dag greitt mjer úr sjóði ekkna og barna drukknaðra sjómanna í Kjalarnesþingi 30 – þrjátíu – Krón

Þetta vottast hjer með

Reykjavík 18. desember 1888

Guðrún Sigfúsdóttir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bæjarfógeti Halldór Daníelsson hefur
í dag greitt mjer styrk úr Sjúkramannasjóðs
Kjalarnesþings, 10 kr., sem mjer er veittur
fyrir þ. á.

Reykjavík 19. des. 1888.

Guðrún Gunnlögsdótter
í Handsalað

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fyrir hönd dóttur minnar Guðbjargar
Bjarnadóttur hef jeg hjá bæjarfógetanum
í Reykjavík meðtekið 15 Kr., er henni
hefur verið veitt úr fiskimannasjóði
Kjalarnesþings fyrir yfirstandandi ár

Reykjavík 22. desember 1888

Bjarni Oddsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Úr styrktarsjóði ekkna og barna drukknaðra sjómanna í Kjalarnesþingi hefur bæjarfógetinn í Reykjavík í dag afhent mjer 40 kr – Fjörutíu – krónur, sem hjer með veitist kvittun fyrir

Gíslaholti í Reykjavík 19. dec. 1888

Ranveig Jónsdóttir
(handsalað)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hjermeð viðurkenni jeg, að bæjarfógeti Halldór Daníelsson hefur í dag greitt mjer 15 kr. sem er styrkur er jeg hef fengið úr fiskimannasjóði Kjalarnesþings þ. á.

Reykjavík 19. desember 1888.

Anna Eiríksdóttir

(handsalað H. Sveinsson)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentun leyst af hendi fljótt og vel, á smáu og stóru.

Reykjavík 2. marz 1888

REIKNINGUR

til hr. Fiskimannasjóðsins

Bóka- og pappírs verzlun. Bókband.

Hb. .... bls. 32

FRÁ ÍSAFOLDARPRENTSMIÐJU (AUSTURSTRÆTI 8.)

1888			SKULD. Kr.	a.
Marz	2.	Sérprentað úr Ísafold XV. 10: „Fiskimannasjóðurinn", 1/4 örk, uppl. 200, með pappír	2	50
		Kr.	2	50

Björn Jónsson

Borgað
Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentun leyst af hendi fljótt og vel, á smáu og stóru.

Reykjavík 29. febr. 1888

REIKNINGUR

til hr. fiskimannasjóðsins

Bóka- og pappírsverzlun. Bókband.

Hb. ..... bls. 32 FRÁ ÍSAFOLDARPRENTSMIÐJU (AUSTURSTRÆTI 8.) SKULD.

1888			Kr.	a.
Febr.	29.	Prentað undirskriftalista-skjal um samskot til sjóðsins (6 málsfiska) upplag 200, með pappír	3	60

Björn Jónsson

Borgað
Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

☞ Auglýsingar í Ísafold kosta: í samfelldu máli með smáletri 2 a. (þakkarávörp 3 a.) hvert orð 15 stafa frekast; með öðru letri eða setning 1 kr. fyrir hvern þumlung dálkslengdar.

Hb. E
bls. 38

Fyrir auglýsingar í Ísafold
skuldar

herra bæjarfógetinn í Reykjavík fyrir hönd Sóknarnefndar

Reykjavík 6. júní 1888

1888	Efni.	Árg. og nr.	Þuml.	Orð	á aura.	Kr.	a.
Júní 6.	Áskorun um tillaga-skýrslu	XV. 26	$1\frac{3}{4}$	–	100	1	75

Björn Jónsson

Borgað
Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

☞ Auglýsingar í Ísafold kosta: í samfelldu máli með smáletri 2 a. (þakkarávörp 3 a.) hvert orð 15 stafa frekast; með öðru letri eða setning 1 kr. fyrir hvern þumlung dálkslengdar.

Hb. E
bls. 38

Fyrir auglýsingar í Ísafold
skuldar
herra *bæjarfógetinn í Reykjavík*

Reykjavík *20/6* 188*8*

1888	Efni.	Árg. og nr.	Þuml.	Orð	á aura.	Kr.	a.
júní 13	*Áskorun um að leggja tillag í fiski, er styrktarsjóðum ekkna og barna drukknaðra fiskimanna á í vörslum hjá W. Fischer í Rvík*	*XV. 27*	*1*	*–*	*100*	*1*	*00*
						1	*00*

Björn Jónsson

Borgað
Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

☞ Auglýsingar í Ísafold kosta: í samfelldu máli með smáletri 2 a. (þakkarávörp 3 a.) hvert orð 15 stafa frekast; með öðru letri eða setning 1 kr. fyrir hvern þumlung dálkslengdar.

Hb.

bls. ....

Fyrir auglýsingar í Ísafold

skuldar

herra bæjarfógetinum í Reykjavík

Reykjavík 4/1 1888

1888	Efni.	Árg. og nr.	Þuml.	Orð	á aura.	Kr.	a.
Jan. 4.	Fiskimannasjóðsreikningur 1887	XV. 1.	3½	–	100	3	50

Björnsson

Borgað

Björnsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentun leyst af hendi fljótt og vel, á smáu og stóru.

Reykjavík 23. febr. 1888

REIKNINGUR

til Fiskimannasjóðsins

Bóka- og pappírs verzlun. Bókband.

Hb. ..... bls. 31

FRÁ ÍSAFOLDARPRENTSMIÐJU (AUSTURSTRÆTI 8.)

SKULD.

1888			Kr.	a.
Febr.	23.	Sérprentuð úr Ísafold XV. 9 Samskota-áskorun, með áskrifendalista, á 3 blt. af 1/2 örk Median, upplag 210 (með bókarafhaengt)	5	00
		Pappír í þetta: 4 1/5 bók af sterk. um median á 45	1	89
		Kr.	6	89

Björn Jónsson

Borgað
Björn Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

4/4 85 borgað fyrir auglýsing
á reikningi 1883. í Ísaf. 3.00

D. D. fyrir auglýsing í Suðra 5.36
á reikning 1884 og lista
yfir samskot til fiski
mannasjóðsins 1884.

8.36

Rvík 4/4 1885

[illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1822

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

№ 99

Herra Sveinn Þorsteinsson Gertuni

til Ekknasjóðs drukknaðra sjómanna

hefur innlagt til verzlunar W. FISCHER[s]

i ~~Kéflavik~~: Reykjavik

— Sk℔	282 ℔	af saltfiski Nr. 1.	
— „	14 „	„ do. „ 2.	
„	„	„ saltþyrsklingi.	
„	„	„ saltýsu.	
„	„	„ harðfiski.	
„	„	„ sundmögum.	
tunn.	kt.	pt. af hrálýsi.	
„	„	„ „ soðnu lýsi.	
„	„	skf. „ saltaðri gotu.	
		℔ „ hv. ull.	
		„ „ misl. ull.	

Kéflavik þ. 30 dag Agust mán. 1888

G. Helgason

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1914.6 9

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

207

Eptirrit

Ár 1888 dag 10. april áttu undirskrifaðir fund með sjer að Garðhúsum, til þess að ráðgast um, hvernig áskorun forstöðunefndar Fiskimannasjóðs Gullbringu og Kjósarsýslu gæti fengið, sem beztar og hagfeldastar undirtektir, og hvernig Grindavíkurhreppur gæti, sem hagantlegast greitt það tillag, sem fengist gæti

Voru menn samhuga um, að gefa til sjóðsins í þetta skipti ákveðið gjald af hlut, en sökum þess að saltskortur og örðugar peningaútvegur, mundu draga úr tillögum manna, fannst undirskrifuðum hagantlegra, að tillag þetta verði greitt með innskripti í krónutali hjá vissum kaupmanni, og áríðanda sýslumanns eða gjaldkera fiskimanna sjóðsins, á komandi sumarkauptíð

Samþykktu þannig undirskrifaðir að gefa 75 aura af hverjum hlut, þessa yfirstandandi vetrarvertíð og 75 aura af hverjum hlut komandi vorvertíð, og fólu á hendur þessum mönnum Sr. O. V. Gíslasyni, Agr. E. Jónssyni, Herra Hermanni Jónssyni og Herra Hafliða Magnússyni að safna áskrifendum að sama loforði.

Var sjera O. V. Gíslasyni falið að skrifa sýslumanni A. Gíslasyni í Krýsivík. og biðja hann gangast fyrir sömu tillögum þaðan

Garðhúsum D. u. s.

O. V. Gíslason Einar Jónsson
Jón Guðmundsson Hermann Jónsson
Tómás Guðmundsson Sæm: Jónsson
Olafur Björnsson Magnús Magnússon

J. S.

Iad Skj: 47/89.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stett gefenda	Heimili	Hlutatala	Gjafir samtals Kr.	Aur.
O. V. Gíslason prestur	Staður	12 + 6	13	50
Margrét Jónsdóttir ekkja	Staðargerði	7 + 3	8	"
Jón Jónsson bóndi	Hraðdal	2 + 1	2	25
Sigurður Hafliðason lausam.	Móakoti	1 —	2	"
Ólafur Björnsson — do.	Staðargerði	1 + 1	3	"
Jón Jónsson tómthúsm.	Móakoti	1 + 1	1	50
Ingvar Hólmsteinsson do.	Bergskoti	1 + 1	2	"
Jón Sveinbjörnsson bóndi	Húsatóptum	1 + 1	2	"
Einar Jónsson hreppstjóri	Garðhúsum	16 + 5	15	75
Tómás Guðmundsson ~~Járngerð.~~ bóndi	Járngerðarstöðum	1½ + 3	3	50
Sæmundur Jónsson bóndi	— d. do.	8 + 3	9	35
Jón Guðmundsson — do.	Hópi	4 + 1	3	75
Hermann Jónsson — do.	Buðlungu	5 + 4	7	75
Guðmundur Jónsson do.	Klöpp	5 + 3	6	"
Hafliði Magnússon do.	Hrauni	8 + 3	9	35
Jón Þórðarson — do.	Þórkötlustöðum	2 + 2	3	"
Oddur Jónsson tómthúsm.	Rafnshúsum	1 + 1	1	50
Eyjólfur Oddsson tómthúsm.	Gjáhúsum	1 + 1	1	50
Guðm. Guðmundsson bóndi	— d. do.	1 + 1	1	50
Magnús Magnússon Eksta do.	Ekruhúsum	4 + 3	5	25
Jón Jónsson — do.	Rafnshúsum	1 + 1	1	50
Árni Jónsson tómthúsm.	Garðhúsum	1 + 1	1	50
Þorst. Þorkelsson do.	— do. —	1 + 1	1	50
Guðjón Jónsson vinnum.	Húsatóptum	" — "	2.	"
NB. Árni Gíslason f. sýslum.	Krýsuvík	lagði ekkert fram		
			108	95

Sem áritað með 100 Kr. ofantalt
við verzlun Herra W. Fischers í Keflavík

Rjett eptirrit vitnar
Stað 31. desember 1888
O. V. Gíslason

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 1.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Svar. 27/12. 88.

Stafnesi. þ. 5. Desember. 1888.

Velæruverðugi.

Herra. sjera. Hallgrímur. Sveinsson.

Reikjavík.

Samkvæmt skriflegri beiðni Jðar. um tilhlutun mína. til tillag fiskimanna sjóðsins frá þessum hreppi. næstliðna vetrar vertíð. þann eg eini hvött hjá mjer til að framfilgja þessi nauðsinlega málefni með hvetjandi tillögum við nábúa mína. eg legg hjer með lista frá Factor H. J. Bartels. Keflavík er sínir hvað þar er inn komið. bað eg Herra H. J. Bartels að borga andvirðis upphæð þess út með peningum hvenær er krafist verður af forstöðumönnum samstaka sjóðs þessa,

Páll. Pálsson. Bæarskerjum hefur innlagt á Sandgerðisvík 90 ℔ Saltfisk No. 1. og Jón. Oddsson samast. einnig innlagt 60 ℔. Saltfisk. No. 1. á Sandgerðisvík. dag. 11. ágúst. þ. á. er gekk til V. Fischers verslunar. Reikjavík. sem er tillag til áminsts fiskimanna sjóðs. frá þeirra hendi. –

Þess skal getið. að hjer upp gefin tillög eru frá hálfum þessum hreppi, samkvæmt skriflegri tillögu Jðar til Einars. Sæm. Bjarnasonar

-t, Innkomið sjá lista Guðbr. H. D.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

á Sandgerdi ber honum ad gefa ydur skriflega upplýsingu fyrir hvernig honum hafi áunnist ad safna þessu samskota fje í þeim helming hreppsins er hann átti ad sjá um –

Virdingarfyllst.

Hákon. Eyjólfsson.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 2.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 3.

Komið 9/5-88.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Hákon Eyjólfsson bóndi	Stafnesi	—	Kr. 20. aurar
Eyvindur Hákonarson	—	Afhent H. Eyjólfssyni	— 1 —
Erlendur Hákonarson	—	—	— 1 —
Erlendur Oddsson	—	—	— 1 —
Guðrún Eyvindardóttir	—	—	— 1. —
Samúel Símonarson		—	— 0. 50
Eiríkur Árnason bóndi	Litlibær	—	3 málsfiska.
Jón Jónsson bóndi	Glaumbær	—	25 málsfiska
Bóndi Þorst. Þorsteinsson	—	—	3 — do —
Bóndi Þorkell Þorsteinsson	Hólakoti	—	Kr. 2.
Jóhann Þorkelsson sjóm.	Glaumbær	—	2 málsfiska
Stefán Jónsson.	Glaumbær.	—	Kr 1—
Guðmundur Guðmundsson sjóm.	—	—	2 málsfiska
Daði Jónsson bóndi.	Hvalsnes.	—	9 — do —
Tómas Eyjólfsson bóndi	Gerðakot	Afhent Tómasi Eyjólfssyni Gerðakoti	12 — do —
Árni Eiríksson bóndi	Landlyst		6 — do —
Sigurhans Ólafsson sjóm.	Gerðakoti		3 — do —
Jón Brynjólfsson sjóm.	s. st. —		3 — do —
Jón Hafransson sjóm.	s. st. —		3 — do —
Einar Jónsson sjóm.	s. st.		4 — do —
Helgi Eyjólfsson bóndi	Moshús.		3 — do —
Andrjes Þorsteinsson bóndi	Smiðshús		3 — do —
Gísli Jónsson sjómaður	Gerðakoti		3 —
		Samt	84 fiska og 27 Kr. 50 au.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.		Hve mikið gefið er.
		Flutt	84	Málsfiskar 27 Kr. 50 aur.
Hákon Tómasson bóndi	Nýlenda	Afhent Hákoni Tómassyni Nýlendu	15	do
Guðmundur Jónsson bóndi	Bjórn		3	do
Þórður Sturlaugsson lausam.	s. st.		3	do
Gísli Einarsson sjómaður	Nýlenda		3	do
Kristófer Einarsson sjóm.	s. st.		3	do
Eyvindur Eyvindarson sjóm.	s. st.		3	do
Magnús Jónsson sjóm.	s. st.		4	do
Jón Gíslason vinnum.	s. st.		4	do
Guðni Jónsson sjóm.	s. st.		3	do
Guðmundur Lafranzson bóndi	Nesjar	Afhent Guðmundi Lafranzsyni í Nesjum	10	do
Sveinb. Sveinsson sjóm.	s. st.		2	do
Jón Egilsson sjóm.	s. st.		2	do
Guðm. Guðmundsson sjóm.	s. st.		2	do
Þorleifur Þorleifsson sjóm.	s. st.		2	do
Jón Þorvarðsson	s. st.		1	do
Jón Steingrímsson vinnum.	s. st.		1	do
Steingrímur Jónsson bóndi	s. st.		9	do
Jón Jónsson bóndi	Másbúðir		2	do
Einar Lafranzson bóndi	Hvalsnes	Afhent Hákoni Tómassyni Nýlendu.	10	do
Sveinn Guðbrandsson sjóm.	Nýlenda		3	do
Einar Einarsson bóndi	Hlið		3	do
Ólafur Jónsson bóndi	Þórukot	Afhent M. J. Bergmann Keflavík	12	do
Jón Þorsteinsson bóndi	Norðurkot		12	do
Jón Magnússon bóndi	Kroppskot		8	do
Gísli Helgason bóndi	Hamrakot		3	do
Sigurlaugur Benónýsson	Nýhús		3	do
Magnús J. Bergmann kaupm.	Keflavík		×24	do
Jón Oddsson bóndi	Bæjarsker	af 14 hlutum	×30	do
Páll Pálsson bóndi	samast	14 afhent Páli Pálssyni Bæjarskerjum.	×42	do

Samtals = 306. Málsfiskar. Kr. 27,50.

5/6. 88. Afhenti Hákon Eyjólfsson í peningum 27 Kr. 50 a.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fiskemannasjóðm (Miðneshrepp)

Inn C.

28/7.	Hákon - Nýlendu	130 ᵗ Saltfisk	-	54 Sy
11/8.	G. Lafransson	64 ᵗ do		33 Sy
	M. Bergmann	150 ᵗ do		62
	Tómas - Gerðakoti	88 ᵗ do		40 Sy
	Jon í Glaumba	62 ᵗ do		32 Sy
	Hákon - Stafnen	23 ᵗ do		12
	Pall Vallarhusum	6 ᵗ do		
		523 = Kr. 55.57		

Keflavik 15/11 - 88

p. H. J. Bartels

O. Peters

203

~~2~~

320 = 3400

200

522

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 4.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Svar. 27/12 88.

Útskálum 22. desbr 1888

Herra dómkirkjuprestur H. Sveinsson
hátvirti stjettarbróðir!

Það er sannarlega meira en kominn tími til að gjöra grein fyrir því, hvað mjer hafi á-gengt orðið að safna samskotum til „styrktarsjóðsins handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna", en jeg hef ekki getað það fyrri, því treglega hefur gengið að fá skil fyrir hinum lofuðu sam-skotum, og sum eru enn þá ógreidd.

Jeg sendi yður nú samskotalistana, sem gengið hafa frá mjer manna á milli, og skal fara nokkrum orðum um hvern fyrir sig. Listarnir eru merktir No 1 – 4.

No 1. Fiskur sá er þar er tilgreindur er lagður inn í Fischers verzlun í Reykja-vík. Peningarnir 4 krónur ávísast hjá bónda gjaldkera Halldóri Jónssyni í Reykjavík

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 2 Fiskur sá er þar er tilgreindur vóg 1½ Skpd og ætlast Einar bóndi í Vörum, sem safnaði á þann listann, til þess, að hann borgist út við Thomsens verslun á með fylgjandi ávísun frá Hákoni á Stafnesi. Af hinum lofuðu peningum eru 3 kr. enn ógreiddar; en 10 kr. ávísast hjá gjaldkera Halldóri. -
No 3-4. Fiskur sá sem á þessum listum er tilgreindur vóg samtals 1 Skpd 6 Lpd 12 ℔ og hef jeg gjört ráðstöfun til þess, að and-virði hans verði lagt inn í reikning styrktarsjóðsins við verslun Jóns. O. V. Jónssonar kaupmanns í Reykjavík. Reikna jeg fiskinn til 40 kr. verði, og verður þessi upphæð því 53 kr 50 aurar. En peningasamskotin á þessum lista 9 kr borgast eins og hin peningasamskot-in. - Ávísunin uppá Halldór gjaldkera

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

leggst hjer með, svo og viktarsedill Fischers verzlunar og ávísunin uppá Thomsens verzlun.-

Þeir sem eptir eiga óborgað til sjóðsins skulu verða áminntir um að borga, hvern árangur sem það kann að hafa.

Jeg finn til þess, hversu allt af lítið mjer hefur orðið ágengt í þessu efni, og hve seint mjer hefur gengið, og vona að öllum öðrum safnendum hafi gengið betur og fljótar, enda mun jeg vegna annríkis míns eiga flestum hjer syðra örðugra með, að verja miklum tíma til slíkra aukastarfa, svo sem margra innkröfu-ferða.

Það eru annars fullkomin vandræði að ná hjer saman hjá almenningi nokkru fje til nokkurs hlutar; það er hvorttveggja að menn eru kærulausir og tregir, enda er viðskiptalíf manna herfilega fjötrað, af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

því að peningar eru nærfellt útiloraðir út úr viðskiptum almennings. Að eitt hvað greiðist úr þessu er lífsnauðsyn, sem verður með ári hverju bersýnilegri. –

Hjer hefur verið góður afli en að öðru leyti er tíðindalaust.

Kveð jeg yður svo virðingarfyllst og óska yður gleðilegra jóla, og góðs hins nýja árs.

Yðar einl. með sannri virðingu

Jón Halldórsson

Fylgiskjal No 5.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

No 1

Fylgiskjal no 6.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sizt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
× Sveinn Þorsteinsson bóndi	á Gerðum	Sv. Þorsteinsson	8. Krónur ~~4. k~~
× Sveinn Magnússon bóndi	á Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	×8 fiskar. verkaðir
× Jón Eiríksson ~~[illegible]~~ búðarmaður	Mjósundi	Sveinn Þorsteinsson	6 fiskar. verkaðir
× Andrés Árnason þurrabúðarmaður	Sjólist	Sveinn Þorsteinsson	4. Krónur × 2 k 5
× Þórarinn Árnason þurra. b. maður	Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	2. Krónur × k (5)
× Þorsteinn Finnsson þurra b. m.	Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	1. Króna, ~~8 k~~
× Guðm. Guðmundsson (~~R. v.~~ sjómaður)	í Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	1. Króna 8 k
× Einar Guðmundsson sjómaður	í Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	3. fiskar, verkaðir × 8 k (borgað með)
× Guðm. Jónsson þurra b. m.	Skálhúsum	Sveinn Þorsteinsson	1. Króna × 8 k
× Bjarni Sveinsson þurra b. m.	Brædrabæ	Sveinn Þorsteinsson	3. fiskar, verkaðir (borgað peningar)
Jakob Þorvarðsson þurra b. m.	Skálhúsum	Sveinn Þorsteinsson	2. Krónur
× Jón Þorsteinsson (~~þurra. b. m.~~ sjómaður)	Gerðum	Sveinn Þorsteinsson	1. Króna ~~8 k~~
× Þorsteinn Ólafsson þurra búðarm.	Bakka	Sveinn Þorsteinsson	~~2.~~ Krónur peningar
× Einar Gottskálksson. —	Bakka	Sveinn Þorsteinsson	2. fiska ~~[illegible]~~
× Þorsteinn Þorsteinsson. —	Görðunum	Sveinn Þorsteinsson	1. Krónu peningar
× Guðni Jónsson. —	Görðunum	Sveinn Þorsteinsson	3. fiska verkaðir
× Sigurður Sæmundsson. —	Grund	Sveinn Þorsteinsson	8. fiska, verkaðir
~~Magnús Sigurðsson.~~ —	~~Garðbæ~~	~~Sveinn Þorsteinsson~~	~~1. Krónu~~

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
X Geir Guðmundsson bóndi	Likkju	Sveinn Þorsteinsson	2. fiska verkaðir
X Magnús Jónsson þurrabúðarm.	Vegamótum	Sveinn Þorsteinsson	1. Krona 8 L
X Sveinn Högnason	Klöpp	Sveinn Þorsteinsson	3. fiska verkaðir
X Ingibergur Magnússon bóndi	Smærnavelli	Sveinn Þorsteinsson	3. fiska verkaðir
X Sveinn Sigurðsson þurrabúðarm.	Smærnavelli	Sveinn Þorsteinsson	4 fiska verkaðir

Samskotin alls
282 L. Saltfisk № 1
14. L. Saltfisk № 2
í peningum 4. Krónur

Gerðum 20/12. 88

Sveinn Þorsteinsson

Athr.

Jakob Þorvarðarson þurrabúðarmaður í Skúlhúsum á ógreiddar sínar lofuðu 2 krónur.

21./12. 88

J. Jónasson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Einar bóndi Sigurðsson í Vörum safnar samskotum á þetta eyðublað. Fylgiskjal nr 7.

No 2.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun,* bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í frívíljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
× Bóndi Einar Sigurðsson	Vörum	–	10 Krónur
× Sjóm. Guðm. Jónsson –	Vörum	Einari Sigurðssyni –	3 fiskar
× Bóndi Björn Finnsson	Vörum –	. . . . –	12 fiskar
× tómthús.m Magnús Ísleifsson	Blomsturvöllum	. . . . –	3 fiskar
× bóndi Guðmundur Árnason	Svarthúsum		7 fiska
× bóndi Sigurður Þorsteinsson	Brekkugerði	– – – – –	12 fiska
× Vinnum: Jón Björgúlfsson	Garðsauka		6 fiska
× Hafliði Jónsson	Húsatóptum	. . .	9 fyska
× Þórður Teitsson – –	Eyði – –	– – –	3 fyska
× Jón Olafsson	Bjarghúsum –	– – – – –	10 Fiska
× Þorvaldur Olafsson	Hallanda –	–	6 Fiska
× Þorgeir Eyjólfsson	Lambhúsum	– – –	5 Fiska
× bóndi Jón Finnsson –	Gauksstöðum –	– – – – –	12 Fiska
× Ívar Þorsteinsson	Lambhúsum –	– – – – –	4 Fiska

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
x Árni Einarsson	Gröf -	- - - - - -	4 Fiska -
Halldór Halldórsson	Skeggjastöð	- - - - - -	3 krónur
x Ólafur Gíslason -	Skeggjastöðum	- - - - - -	10. Fiska
x Sæmundur Skaftason	Skeggjastöðum	- - - - - -	4. Fiska
x Sveinn Eiríksson	Brekku	- - - - - -	6. Fiska -
x Þorkell Þorkelsson Tóm.	Vörum	- - - - - -	10. Fiska -
			24 Fiska
x Jón Helgason	Kothúsum	- - - - - -	3 Fiska
x Guðmundur Árnason	Gerðakotum	- - - - - -	10 Fiska
x Guðbrandur Þorsteinsson	Kothúsum	- - - - - -	3 Fiska
x Árni Þórðarson s.m.	Kothúsum	- - - - - -	~~5. krónur~~
x ~~Þórður Bjarnason~~	~~Litlabæ~~	~~að Séra Jens~~	12. Fiska
x Bjarni Bjarnason	Móabæ -	- - - - - -	4. Fiska
x Sveinn Helgason	Kothúsum	- - - - - -	7. Fiska
x Jón Jónsson	Steinstöðum	- - - - - -	1. Fisk
x Bjarni Jónsson	Vörum	- - - - - -	3. Fiska
x Vigfús Einarss	á Eiði	- - - - - -	
			193 fiskar
		vigt -	1 Skr 10 lb

Ofanskrifað 1 Skr 10 lb af fiski ætlast Safnandinum til að borgist út úr Thomsens verzl. í Reykjavík per ávísun frá Hákoni Eyjólfssyni á Stafnesi. En peningarnir 13 kr. eru enn ógreiddir.
Útskál. 22. desbr 1888.

Jens Pálsson

10 kr. frá Einari í Vörum
borgað af Sr. Jens.
d. u. s. Jens Pálsson

193 fiskar - [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

№ 3

Fylgiskjal nr. 8.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram litill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.	Pd
Jens Pálsson prestur	Útskálar	Sra Jens Pálssyni	66 fiskar	200
borg. Sveinbjörn Jónsson	Presthús	sama	9 —	23 kr
borg. Ólafur Sæmundsson	Móakot	sama	4 —	16 kr
Eiríkur Guðlaugsson	Garðhús	sama	4 —	
Guðmundur Jónsson	Hellur	sama	4 —	
Kristjón Teitsson	í Görðunum	sama	4 —	
borg. Benidikt Þorláksson	Akurhús	sama	8 —	22 kr
borg. Sumarliði Ólafsson	Akurhús	sama	6 —	16 kr
Sæmundur Einarsson	í Vatnagarði	sama	24 —	
Magnús Magnússon	í Króki	sama	12 —	
borg. Einar Matthíasson	í Nýlendu	sama	3 —	9 kr
borg. Björn Sigurðsson	í Nýlendu	sama	6 —	15 kr
borg. Jón Pálsson	í Lónshúsum	sama	18 —	2 kr 14 kr

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
borg. Ingjaldur Tómasson —	Lónshús	Sra Jens Palssyni	3 fiskar — 9 ℔
Þórður Bjarnason . —	Litlabæ	———	5 krónur borgað 1/9 88

Alls innkomið 15. desbr:
1 Skℓ 2 ℓℓ 4 ℔ saltfiskjar,
5 krónur í peningum.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

№ 4

Fylgiskjal nr. 9.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna«.

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bætzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört störmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram litill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrimur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
borg Jón Jónsson bóndi í	Kirkjubóli	séra Jens Pálssyni	10 fiska = 22 (22 a)
borg. Hinrik Hinriksson	Móhúsum	— sama — „ —	3 — „ fiska = 10 a borg
borg Árni Sveinbjörnsson bóndi	Sandhól	— „ — do	4 — „ — „ — = 12 a borg
Páll Jónsson bóndi	Vallarhús-	do do — do	2 — „ — „ —
Einar Ólafsson bóndi	Vallholt	do do do do	2 — „ —
borg Jón Ólafsson — „ —	Ufsatjörn	— „ — „ — „ —	3 — „ — 8 a borg
borg Eyjólfur Jónsson —	Kolbeinsst	— „ — „ — „ — „ —	2 kr — „ — borgað
Gísli Jónsson — „ —	samast	Ávísað hjá Egilsen í Hafnarf.	12 fiskar að vigt 32 ℔ d[illegible]
borg. Magnús Jónsson —	Efstabæ	— séra Jens Pálssyni	4 fiskar = 15 ℔ — borg
borg. Jón Jónsson	Suðurkot	—	1 fiskur 5 a borg
borg. Einar Jónsson	Ófeigskot	— „ — „	1 króna . — borg
borg. Magnús	í Garðbæ	—	1 króna — borg

Alls innkomið 15. desbr
4 kr 8 a af saltfiski
og 4 krónur í peningum.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal Nr. 11.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna«.

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, sem er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Jóhann Kr Jónsson bóndi	Ytri Njarðvík	annast gjöf sína	24 máls fyska
Egert Gíslason Lausa m:	Holsmúla Rángárvalla s:	afhent sama manni	3 — —
Jón Árnason vinnu m:	Bjalla á Landi	— — —	3 — —
Eiríkur Eiríksson vinnu m:	Minni völlum Rángár v. s:	— — —	3 — —
Bjarni Bjarnason bóndi	Olvershalti Árnes s:	— — —	3 — —
Gísli Þorsteinsson vinnum:	Hólakoti Alptanesi	— — —	3 — —
Sigurdur Jónsson vinnu m	Bjólu. Rang v. s:	— — —	3 — —
✕ Haldor Einarsson Vinnu. m	Hlíðarhúsum Reykjavík	— — —	3 — —
Bjarni Olafsson vinnu m	Ytri Njarðv: Gullbr s:	— — —	3 — —
Gudmundur Gudmunds s. vinnum.	Harastöðum Skagaströnd	— — —	3 — —
Júlíus Rafn Snorrason	Meiarlandi Skagafyrdi	— — —	12 — —
Sæmundur Sigurdar s: bóndi	Þórukoti	annast gjöf sína	
Sigurþór Olafsson vinnum	Múlakoti Rángárvalla s:	— — —	3 — —
Vigdís Hinriksdóttir Ekkja	Þórukoti	— — —	6 — —
Stephan Sigurdarson Snikkari	Þórukoti	— — —	4 — —
Sigurdur Gudmunds s: Lausa m:	Kyrkjabrú Alptanesi	— — —	3 — —
Jón Bjarnason vinnu. m:	Vatsdalshólum Húnavatns s:	— — —	3 — —
Magnús Ásgrímsson bóndi	Bolafoti	~~annast gjöf sína~~	18 — —
Pjetur Fridfynsson Lausa m	vatnsnesi	— — —	3 — —
		Samtals —	141

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
		flyt	111
Gudmundur Pjetursson lausam.	Stadar kraun Mýrar sýslu	afhent M Ásgríms	3 mals fyrko
Einar Sigurdars. vinnu m.	Saud holti Rangárvalla S.	— —	3 — —
× Gudmundur Oddsson bóndi	Reykjavik	— —	3 — —
Olafur Hróbjartarson vinnum.	í Húsum í Rangárvalla S.	— —	3 — —
Teitur Bergsson bóndi	á Hlíd í Dölum í Dala sýslu	— —	3 — —
G. A. Gunnarsen bóndi	Ytri Njardvik	annast gjöf sína	12 — —
Hildi Brandur Gunnlaugs s. m	Hafnar fyrd.	— — —	3 — —
Árnsell Jónsson bóndi	Höskuldarkoti	annast gjöf sína	~~1~~8 — —
Ágúst Jónsson fra	Fljótsdal Rangárvalla S.	— — —	3 — —
× Gudmundur Magnúss. bóndi	Reykjavik	— — —	3
Sigurdur Halls son bóndi	Höskuldar kot	— Samtals	8
			163

framan og aftan skrifad samskot er af undir(skrifum) synn keypt og yfirlögd í Verzlun kaupmans V Ficher í Reykjavik einsog med fylgjandi viktorsedill sýnir

Höskuldar Koti 18 Ágúst 1888

Árnsell Jónsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 10.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nóta ~~yfir~~ yfir Gjafa fisk, til Ekknasjóðsins í Gullbringu og Kjósar sýslu á Vetrarvertíðina ár 1888 af undir skrifuðum móttekið

Formaður Magnús Pálsson Miðdalsfeli Koti 1½ Hlutur 4½ Stikki
Smiður Einar Pálsson Reikja Vík — 1½ ditto 4½ —
Bóndi Pétur Guðmundsson Brandholti 1 — 3 —
vinnum Jón Oddsson Miðdalsfeliskoti 1 Hlut 3 —
— Þórður Þórðarson Skjallanesi 1 — 3 —
af því Skipi — alt til samans — — 6 Hl 18 Stikki Vikt 3 Lð Saltfisk No 1

Formaður Guðjón Jónsson Vaage 1 Hlut 3 Stikki
Eyjólfur Kristinsson Vaage 1 — 3 —
Sigurjón Jónsson Vaage 1 — 3 —
Jón M Waage Stórvogum 5 — 15 —
8 Hlutir 24 Stikki
Vikt 4 Lð Saltfisk No 1

Formaður Guðmundur Jónsson Vaage á Grundhúsum
3 Hlutir 9 Stikki
Vinnumaður Jón Jónsson Apavatni 1 — 3 —
— — Sigurður Amundason 1 — 3 —
Reikjavík Þórður Þórðarson 1 — 3 —
— Ásgrímur Bjarnason 1 — 3 —
alt til samans — — 7 Hlutir 21 Stikki
Vikt 3 Lð 8 Pd Saltfisk No 1
alt Vikt 10 Lð 8 Pd Saltfisk No 1 = 21 Kr.

Stóru Vogum 29 Januar 1889

Herra Bæarfógeti H. Danielsson Reikjavik,

Þessi 10 Lð 8 Pd Saltfisk No 1 er innlagður í Sumar hjá Herra Kaupmanni J. O. V. Jónssyni í Reikjavik undir Nafni Ekknasjóðsins af und ir [illegible] sem Salt og Verkun Gjafa sjóðinum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skýrsla

yfir innlagðan saltfisk til Fiskimannasjóðsins
við verzlan P. C. Knudtzon & Söns í Hafnarfirði

1888			Sj.	Saltfiski Nr. 1 Ct.	℔	Kr.	a
Jón	Erlendsson	Hafnarfirði		„	10		
Jón	Jónsson	Króki		„	14		
Eyjólfur	Þorbjörnsson	Götu		„	10		
Oddur	Sigurðsson	Hól		„	11		
Jón	Oddsson	Götu		„	06		
Árni	Árnason	Hliði		„	34		
Árni	Pálsson	Dysjum		„	15		
Þorvaldur	Níelsson	Hafnarfirði		„	28		
Elín	Þorvarðsdóttir	Báruhaugseyri		„	60		
Magnús	Brynjólfsson	Dysjum		„	25		
Guðjón	Erlendsson	Suðurkoti		„	47		
Gísli	Þorgilsson	—„—		„	45		
Jón	Ólafsson	Hafnarfirði		„	08		
Þorsteinn	Guðmundsson	—„—		„	15		
Guðmundur	Halldórsson	—„—		„	30		
Eiríkur	Tómasson	Eyvindarstöðum		„	30		
Sveinn	Auðunsson	Hafnarfirði		„	13		
Bjarni	Jónsson	Korpúlfsstöðum +		„	„	2	00
Guðmundur	Einarsson	Miðdal +		„	„	2	00
Sigurgeir	Gíslason	Holti		„	08		
Kristján	Jónsson	Hausastaðakoti	9	„	24		
Jón	Kristjánsson	—„—	10	„	26		
Hannes	Jóhannsson	—„—	5	„	14		
Árni	Halldórsson	Miðengi	5	„	15		
Gunnar	Gunnlaugsson	Króki	5	„	14		
Illugi	Þorvarðsson	Gjóta	7	„	17		
Ólafur	Hjörtsson	Hliðsnesi	21	„	46		
Guðmundur	Bjarnason	Borg	3	„	08		
Guðmundur	Guðmundsson	Katrínarkoti	3	„	08		
Sigurður	Ásmundsson	Hafnarfirði	6	„	16		
Halldór	Halldórsson	—„—	3	„	08		
Þorgils	Þorgilsson	Hlíð	25	„	60		
Guðmundur	Eyjólfsson	—„—	18	„	40		
Níels	Torfason	Hafnarfirði	3	„	08		
Gísli	Gíslason	Eyvindarstaðakoti	6	„	12		
Hróbjartur	Sigurðsson	—„—	6	„	13		
		Alls		7	38	4	00

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

			fl.		7	38	4.00
	Kristján J.	Matthiesen	Hliði	57	1	27	
	Magnús	Erlendsson	Nýjabæ	3	"	06	
	Jón	Þórðarson	Hliði	65	1	30	
	Símon	Jónsson	Nýjabæ	2	.	06	
	Guðmundur	Runólfsson	Svalbarða	17	.	39	
	Guðmundur	Ingjólfsson	— " —	3	.	08	
	Pétur	Pétursson	Eyvindarstaðakoti	6	.	12	
	Bjarni	Þórðarson	Skógtjörn	8	.	19	
	Erlendur	Þórðarson	— " —	2	.	05	
	Margrjet	Ingimundsdóttir	— " —	6	.	15	
	Jóhann	Bjarnason	Hrappstöðum	3	.	07	
	Þórður	Guðmundsson	Svalbarða	3	.	06	
	Bjarni	Halldórsson	Bala	6	.	14	
×	Bergsteinn	Sveinsson	Óttarstöðum	8	.	16	
×	Sveinn	Bergsteinsson	— " —	3	.	08	
×	Guðmundur	Bergsteinsson	— " —	3	.	08	
	Þorgils	Halldórsson	Miðengi	30	.	64	
	Brynjólfur	Pétursson	Moldarhúsum	15	.	36	
	Hannes	Guðmundsson	Lambhaga	6	.	18	
	Guðmundur Ó.	Guðmundsson	Straumi	12	.	27	
	Gísli	Jónsson	Lambhaga	31	.	65	
	Vigfús	Gestsson	Kirkjubrú	12	.	28	
×	Guðmundur	Jónsson	Óttarstöðum	8	.	20	
	Eysteinn	Jónsson	Hraunsholti	3	.	08	
	Eyjólfur	Eyjólfsson	Ráðagerði	2	.	06	
	Ólafur	Jónatansson	— " —	4	.	10	
	Pétur	Hansson	— " —	17	.	39	
	Þorsteinn	Þorsteinsson	Hafnarfirði	3	.	06	
	Ólafur	Sigurðsson	— " —	9	.	18	
	Andrjes	Hróbjartsson	Hól	6	.	13	
	Jón	Árnason	Hafnarfirði	5	.	11	
	Ingvar	Vigfússon	— " —	4	.	09	
	Guðni	Guðnason	Keldum ×	3	.	08	
	Jónas	Jónsson	Króki	3	.	08	
	Kristján	Árnason	Þórukoti	25	.	60	
	Halldór	Sigurðsson	Pálshúsum	5	.	13	
	Eyjólfur	Gíslason	Sviðholti	18	.	46	
	Þorkell	Snorrason	Hafnarfirði	6	.	14	
	Ísak	Eyjólfsson	Melshúsum	24	.	50	
	Jón	Sveinsson	Hamri		.	11	
	Eyjólfur	Bjarnason	Hafnarfirði		.	15	
			fl.		17	67	7.00

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

		fl.		17	67	4. oo
Halldór	Helgason	Ásbúð	9.	.	22	
Jón	Þorsteinsson	Hamarskoti	3.	.	05	
Magnús	Þorsteinsson	Halakoti	60.	1.	25	
Ólafur	Pjetursson	Nýjakoti	7.	.	10	
Stefán	Jónsson	gl. Hliði	6	.	14.	
Sveinn	Gestsson	Árnakoti	18.	.	42	
Tómas	Gíslason	Eyvindarstöðum	12.	.	27.	
Jón	Guðmundsson	Hafnarfirði	6.	.	20	
Oddur	Erlendsson	Melshúsum	16.	.	40	
Elías	Ólafsson	Akrakoti	24	.	56	
Jón	Pálsson	Grashúsum	21.	.	39	
Jón	Jónsson	Deild	55	1	07.	
Jón	Guðmundsson	Setbergi	10	.	22	
Guðjón	Jónsson	— " —	5	.	11.	
Einar	Magnússon	Bjarnastöðum	8.	.	20	
Erlendur	Erlendsson	Breiðabólsstöðum	48	1	08	
Jón	Hallgrímsson	Litlabæ	24	.	50.	
Magnús	Gíslason	Hafnarfirði	15	.	32	
Þorsteinn	Jónsson	Haugshúsum	18	.	45	
Guðmundur	Sveinbjörnsson	Akrakoti	4	.	10	
Guðmundur	Guðmundsson	Hamri	9	.	22	
Kristján J.	Matthíesen	Hliði	3	.	05	
Jóhann	Björnsson	Hannesfjöru	3	.	08	
Jón	Einarsson	Hákoti	31	.	66	
Magnús	Jóhannesson	Nýjahúsum	3	.	10	
Einar	Einarsson	Hjallakoti	3	.	07.	
Guðmundur	Ólafsson	Hafnarfirði	12	.	25	
Ólafur	Guðmundsson	gl. Hliði	12	.	27	
Jón	Einarsson	— " —	27	.	50	
Jón	Sigfússon	Melshúsum	10	.	27	
Kristján	Jónsson	Hliðsnesi	23	.	39	
Pjetur	Ólafsson	Svalbarða	5	.	12	
Þorsteinn	Magnússon	Tröð	17.	.	38	
Erlendur	Björnsson	Breiðabólsstöðum	27	.	63	
Jóhannes	Sveinsson	Hafnarfirði	15	.	32	
Jón	Magnússon	Þingvallaveit	3	.	06	
Guðni	Guðnason	Hafnarfirði	3	.	05	
Magnús	Oddsson	Bjarnastöðum	26.	.	55	
Ct. Klapparholt við	Þórð Guðmundsson	Hálsi: 20 ? saltfisk Ct. 2		4.	69	
Kristján	Ólafsson	Hafnarfirði	8	.	20.	
Ívar	Ívarsson	Þorbjarnarstöðum	6	.	15.	
		fl.		35	73	4. oo

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fskj. No 12.

		fl		35	73	4	00
Kristján	Ólafsson	Hafnarfirði	.	.	.	.	.
Sigurður	Halldórsson	— " —	3	.	07		
Hafliði	Þorsteinsson	— " —	21	.	39		
Guðjón	Einarsson	Hvaleyri	12	.	23		
Sveinbjörn	Sveinsson	Sveinskoti	13	.	27		
Jón	Einarsson	— " —	3	.	05		
Torfi	Sigfússon	Hafnarfirði	3	.	05		
Einar J.	Hansen	— " —	9	.	18		
Einar	Ísaksson	Melshúsum	3	.	10		
Torfi	Jónsson	Hafnarfirði	3	.	08		
Eyjólfur	Jónsson	[illegible]	3	.	07		
Jörundur	Jóhannesson	Hliði	6	.	16		
Árni J.	Mathiesen	Hafnarfirði	3	.	10		
Gunnar	Gunnarsson	— " —	12	.	24		
Bjarni	Steingrímsson	Gesthúsum	12	.	27		
Magnús	Auðunsson	Hafnarfirði	4	.	08		
Guðmundur	Grímsson	Hamri	3	.	07		
Kristján	Kristjánsson	Gesthúsum	3	.	06		
Jón	Jónsson	Brekkukoti	12	.	25		
Bjarni	Ásmundsson	Gesthúsum	4	.	12		
Kristján	Guðnason	Hafnarfirði	6	.	15		
Ólafur	Þorvaldsson	— " —	4	.	07		
		÷ 20 ℔ saltfisk. Nr. 2		38	79	4	00

Útt. á Klapparholti: 1 tun. 1/2 sk. [illegible] salt 5/75 = Kr. 6.83
" til Jóns Sveinbjörnssonar: Vorhúsum fiskverkun " 4.50
= Kr. 11.33

Innl. frá Jóni Nordmann	Hafnarfirði	2	00
" " [illegible] Jónssyni	— " —	2	00
" " G. E. Briem	— " —	4	00

Mjer borgað hinn 12/12 1888 af herra G. E. Briem
12 Skn 2 L℔ 7℔ á 34/00 Kr 412.14
20 ℔ Nr. 2 á 28/00 " 1.75
í peningum . " 12.00
Kr. 425.89
÷ 11.33
Kr 414.56

Franz Siemsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 13.

Viðauka-skýrsla

yfir þá, sem gefið hafa til fiskimannasjóðs Kjalarnesþings árið 1888.

A, í fiski

1,	Oddur Björnsson í Hamri Hafnarfirði	10
2,	Jósep Sveinsson í Hvaleyri	7.
3,	Gísli Björnsson í Hamri	10.
4,	Þorst. Egilsson kaupmaður Hafnarfirði	62
5,	Einar Einarsson Hafnarfirði	7
		96
	= 6 Lð á 1,70 pr Lð	= Kr 10.20

B í peningum

1,	Prófastur Þórarinn Böðvarsson í Görðum	Kr 12.00
2,	Ólafur Jónsson samast.	1.00
3	Ingibjörg Oddsdóttir í Hól Garðahreppi	3.00
4,	Kaupmaður C. Zimsen í Hafnarfirði	10.00
5,	Jón Jakob Árnason í Sjáfargötu Garðahreppi	0.75
6,	Kaupmaður Jón Björnsson Hafnarfirði	1.25
7,	Sigmundur Jónsson s. st.	1.00
8,	Magnús Halldórsson s. st.	1.50
9,	Þorsteinn Guðmundsson Brúarhrauni Hfirði	0.75
10,	Ólafur Jónsson Bygggarðsenda s. st.	0.75
11,	Einar Þorsteinsson Hafnarfirði	0.75
12,	Jónas Grímsson s. st.	1.50
13,	Þorlákur Þorláksson s. st.	0.75
14,	Hendrik Hansen s. st.	1.50
		= Kr 46.70

Þessar fjörutíu og sex krónur og sjötíu aurar sendast hjermeð bæjarfógetanum í Reykjavík.

Skrifstofu Kjósar- og Gullbringusýslu hinn 29. jan. 1889

Franz Siemsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til fiskimannasjóðs:

Guðm. Sæmundsson í Straumi	2. –
Þórar. Eyolfsen Hausast. –	1. –
Bjarni — —	1. –
Ivar Helgason —	1. –
Filipp. Filippussen –	4. – –
Frmundsen —	5. –
	Kr 14. – kr

~~Ingibjörg [illegible] – 3. – kr~~

Fylgiskjal No 14.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 15.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun,* bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

	Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
+	Guðm. Jónsson	Óttarstöðum	Verkuð og saltfisk til Brim Hafnarfirði	8 fiskar
+	Bergsteinn Sveinsson	Óttarstöðum	Saltfiski til Bryms	8 fiska
+	Gudmundur ~~Bg~~ Sveinn	Sama Stad	ditto Ditto	6 fiska
	Gudmundur Símonsson	Straumi	til Sýslumanns	2 krónur
×	Guðmundi Þorvarðs	Straumi	í fiski til Bryms	12 fiska
\	Gísli Jónsson	Lambhaga	saltfiski til Brims Hafnarf.	18 fiska
\	Markús Gíslason	Lambhaga	saltfisk til sama	9 do
\	Guðjón Gíslason	Lambhaga	saltfisk til sama	9 do
+	Ívar Ívarsson	Þorbjarnarstöðum	saltfisk til sama	6 do
+	Þorgils Halldórsson	Miðengi	saltfisk til sama	30 do
+	Gudmundur Eyjólfsson	Hlíð	saltfisk til sama	18
×	Þorgils Þorgilsson	Hlíð	saltfisk til sama	25
+	Árni Halldórsson	Móakot	saltfiski	5
			~~saltfiski~~ til ~~Brims~~	~~3~~ 1 kr. til Sýslum.
bg.	Þórarinn Eigúlfsson	Hafsartöðum	do do	3
+	Gudmundur Bjarnason	frá Borg í Njarðvík	do do	3
+	Gudmundur Guðmundsson	Hafsartöðum	do do	~~3~~ 1 kr. til Sýslum.
bg.	Bjarni ~~Bg~~ Gudmundsson	do	"	3 fiska
+	Eiríkur Jónsson	Hafsartöðum	"	

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
x Jón Kristjánsson	H. kot	í Saltfiski til Brá	v 10 fiska
x Kristján Jónsson	Hauskoti	Saltfiski til Brans	v 9 fiska
x Hannes Jóhannessen	Hausastaðakoti	Saltfiski til Brim	v 5 Fiska
x [illegible]	Gröta	saltfiski — Brans	v 9
x [illegible]	do	do	v 5 fiska
x [illegible]	do		3 fiska
x Sigurgeir Gíslason	Holti	salt fisk til Brims	20 fyskar ?
Teitur Hansson	Hadagerði	og hásetum hans	4 . ?
Eyjólfur Eyjólfsson	"		3
x Gíslur Þorbjörn	Götu		5
x Oddur Pjetursson	Hól		
Sigbjörg Oddsdóttir	Hól		3 [illegible]
Þórarinn Böðvarsson	Görðum		50 fiskar [illegible]
x Jón Oddsson	Götu		3 "
x Jónas Jónsson	Bakka	do — do	v 3
x Jón Erlendsson	sama stað	do — do	3
x Jón Jónsson	Sjáfargötu	do — do	3
Jón Jakobsson	sama st.	Árnason do — do	3 [illegible] 70 ár
x Magnús Erlendsson	Njáfa	do — do	v 3
Símon Jónsson	Njáfa	do — do	3 ? 24
x Haldór Sigurðsson	Palshús	3 da — da	v 5
x Árni Pálsson	Dysjum	do — do	6 da
x Magnús Brynjólfsson	do	Hrábreið á [illegible] do	10 do

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 16.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna«.

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bætzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
X Tómthúsm. Guðm Halldórsson	Hafnarfirði	Verkaafiskinn sjálfur	15 Málsfiska 30
+ — „ — Magnus Auðunsson	Hafnarfirði	— „ — — „ — — „ — v	3 do. 4½
+ — „ — Bjarni Ásmundsson	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	4 — do
X — „ — Kristján Ólafsson	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	6 — do 8½
X — „ — Sveinn Auðunsson	— „ —	— „ — — „ — — „ —	5 — do Kr 13.5
X — „ — Guðm Guðnason	— „ —	— „ — — „ — — „ —	v 3 — do
+ Trjesmiður Tjerfi Vigfússon	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	3. — do.
X Kaupm. Jón Bjarnason	— „ —	— „ — — „ — 1.25 v	X do peningar 1.25 Sysl
X Tómthúsm. Þorvaldur Nielsson	— „ —	— „ — — „ — 1E	15 — do
X — „ — Sigmundur Jónsson	— „ —	Kaupm Jóni Bjarnasyni	4 — do peningar 1 Kr. sysl
+ — „ — Þórðarur Björnsson	— „ —	Verkar fiskinn sjálfur v	3 — do
+ — „ — Niels Torfason	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	3 — do
Dauður ~~Bjarni Erlendsson~~	— „ —	— „ — — „ — — „ —	3 — do.
X — „ — Magnus Halldórsson	— „ —	— „ — — „ — 1.50 Ívar	6 — peningum 1,50.
X — „ — Halldór Halldórsson	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	4 — do
+ — „ — Kristján Guðnason	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	6 — do
X — „ — Bjarni Sigurðsson	— „ —	— „ — — „ — — „ — v	3 — do
— „ — X Þorsteinn Guðmundsson	Brúarhrauni	— „ — — „ — 0.75 Ívar	3 — peningar 75
— „ — X Ólafur Jónsson	Byggðarenda	— „ — — „ — 0,75	3. — do peningum 75

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Tómthúsm. Magnús Gíslason	Hafnarfirði	Verkar fiskinn sjálfur	9 málsfiska
— " + Kristján Friðriksson	— " —	— " — — " — — " —	6 — do —
X " — Einar J. Hansen	— " —	— " — — " — — " —	12 — do — 9 [illegible]
— " — Árni J. Mathiesen	— " —	— " — — " — — " —	5 — do — 3 [illegible]
X — Guðmundur Ólafsson	— " —	— " — — " — — " —	6 — do 12 [illegible]
— " — Þorsteinn Guðmundsson	Kristjánsbæ	— " — — " — — " —	6 — do
X — Einar Þorsteinsson (Þuríðar)	Hafnarfirði	0,75 Ívar	3 do í peningum 75
+ — Þorkell Snorrason	— " —	— " — — " — — " —	6 — do
X — Jón A. Mathiesen	— " —	— " — — " — — " —	5 — do
— " — Sigurður Ásmundsson	— " —	— " — — " — — " —	6 — do
X — Einar Grímsson	— " —	Uppd. Br. — — Briem	6 — do innistæ. 1,50
X — Ólafur Sigurðsson	— " —	— " — — " —	9 — do
X — Þorlákur Þorláksson	— " —	0,75 Ívar	4 do peningum 75.
— " — Jón Ólafsson	— " —	— " — — " — — " —	3 — do
X — Ólafur Þorvaldsson	— " —	— " — — " — — " —	3 — do 4 [illegible]
+ — Gunnar Gunnarsson	— " —	— " — — " — — " —	12 — do
Steinsm. X Hendrik J Hansen	— " —	1,50 — Ívar	6 í peningum 1,50.
Tómthúsm. Þorsteinn Þorsteinsson	— " —	— " — — " — — " —	3 — do afhent [illegible]
+ — Torfi Jónsson	— " —	— " — — " — — " —	3 — do
~~Guðmundur Einarsson~~			~~12 — do~~
Sýslum. Franz Siemsen	— —	til sýslumanns	5 Kr. í peningum
Sýslum. Ívar Helgason	— —	do	1. do

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 17.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bætzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram litill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1883.

Hallgrimur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
× Halldór Helgason	Áshút		✓ 8 fiskar
\ Jón Sveinsson	Hamri		5 " 115
+ Guðm. Guðmundsson	Hellu		✓ 9 "
Bjarni Einarsson	Mýrarhúsum		3 "
+ Magnús Jóhannesson	"		✓ 3 "
× Hafliði Þorsteinsson	Hafnarf.	einhver þessara á ábyrgða 3 fiska en þeir Vigfússon kveðst hafa látið fiskinn til Hafn.	✓ 15 } 21
+ Klæmint Þorsteinsson	"		✓ 3
+ Guðvarður Vigfússon	Hákoti		✓ 3 NB
Jón Vigfússon	Hafnarfirði		3
× Oddur Bjarnasson	Hamri		4 105
× Ingvar Vigfússon	Hafnarfirði		✓ 4
× Jósep Sveinsson	Hvaleyri		3. = 75
× Gísli Bjarnason	Hamri		4. 10
			✓ 3.
+ Guðni Guðnason	Keldum		✓ 3.
+ Jón Þorsteinsson	Hamarskoti		✓ 3.
+ Guðmundur Grímsson	Steinsstöðum		
+ Guðjón Árnason	Hvaleyri		✓ 12.
			94.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Þ. Egilsson	Hafnarfirði		25 fiska = 62.
Eyjólfur Bjarnason	— " —		6 " 15
Einar Einarsson	— " —		3 " 75
C. Zimsen	Hafnarfirði		10 Krónur

275
62
7
á 1/70 6 Kr = 965 = 10 Kr 20
myni kvyrdes
af Kriim
29/1 89.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skýrsla

yfir samskot í Bessastaðahreppi til Fiskimannasjóðsins 1888

nöfn gefenda				Heimili	Saltfiskur pund.
Árni Árnason	"	"	"	Hliði	34
Elín Þorvarðsdóttir	"	"	"	Báruhaugseyri	60
Guðjón Erlendsson	"	"	"	Svidholti	47
Gísli Þorgilsson	"	"	"	Svidholti	45
Eiríkur Tómasarson	"		"	Eyvindarstöðum	30
Ólafur Hjartarson	"	"	"	Hliðsnesi	46
Gísli Gíslason	"	"	"	Eyvindarstöðum	12
Hróbjartur Sigurðsson		"	"	Samabæ	13
Chr. J Mathiesen	"	"	"	Hliði	127
Jón Þórðarson	"	"	"	Hliði	130
Guðmundur Runólfsson	"		"	Svalbarði	39
Guðmundur Snjólfsson	"		"	Samabæ	8
Pétur Pétursson	"	"	"	Eyvindarstaðak	12
Bjarni Þórðarson	"	"	"	Skógtjörn	19
Erlendur Þórðarson	"		"	Samabæ	5
Margrét Ingimundardóttir			"	Samabæ	15
Jóhann Bjarnarson	"	"	"	Rafnsstöðum	7
Þórður Guðmundsson	"		"	Svalbarði	6
Hannes Guðmundsson	"		"	Lambhaga	18
Vigfús Gestson	"	"	"	Kyrkjubrú	28
Kristján Árnason Þórukoti			"	Þórukoti	~~2~~60
Eyjólfur Gíslason	"	"	"	Svidholti	46
Ísak Eyjólfsson	"	"	"	Melshúsum	50
Magnús Þorsteinsson	"		"	Halakoti	125
Ólafur Pétursson	"	"	"	Núpskoti	10
Stefán Jónsson	"	"	"	Haugshúsum	14
Sveinn Gestsson	"	"	"	Árnakoti	42
Tómas Gíslason	"	"	"	Eyvindarstöðum	27

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

nöfn gefenda				Heimili	pund
Oddur Erlendsson	„	„		Melshúsum	40
Elías Olafsson	„	„	„	Akrakoti	50
Jón Pálsson	„	„	„	Grashúsum	29
Jón Jónsson	„	„	„	Deild	107
Einar Magnússon	„	„	„	Bjarnastöðum	20
Erlendur Erlendsson	„		„	Breiðabólsstöðum	108
Jón Hallgrímsson	„	„	„	Litlabæ	50
Þorsteinn Jónson	„	„	„	Haugshúsum	45
Guðmundr. Sveinbjarnarson	„		„	Akrakoti	10
Kristján J. Mathiesen Hlíði	„		„	Hlíði	5
Jón Einarsson Hákoti	„		„	Hákoti	66
Olafur Guðmundsson	„		„	Gamlahlíði	28
Jón Einarsson	„	„	„	Gamlahlíði	50
Jón Vigfússon	„	„	„	Melshúsum	27
Kristján Jónsson	„	„	„	Hlíðsnesi	39
Þórður Olafsson	„	„	„	Svalbarði	12
Þorsteinn Magnússon	„		„	Tröð	28
Erlendur Bjarnarson	„		„	Breiðabólsstöðum	63
Jóhannes Sveinsson	„		„	sama st.	32
Magnús Oddsson	„	„	„	Bjarnastöðum	55
Sveinbjörn Sveinsson	„	„	„	Sveinskoti	27
Jón Arnason	„	„	„ „	Gesthúsum	5
Einar Isaksson	„	„	„	Haugshúsum	10
Jörundur Jóhannesarson			„	Hlíði	16
Bjarni Steingrímsson	„		„	Gesthúsum	27
Kristján Kristjánsson	„		„	sama st.	6
Jón Jónsson	„	„	„	Brekkukoti	25
Brynjólfur Pétursson	„		„	Moldarhúsum	36
Einar Einarsson	„		„	Hjallakoti	7

Framanritaður fiskur er lagður inn hjá verzlunar-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

stjóra G. E. Briem Hafnarfirði, og af honum borgaður aptur Sýslumanninum í Kjósar og Gullbringusýslu.

Hliði 24 Jan 1889

Jón Þórðarson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 18.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal 19.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bætzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram litill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá þykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, sem er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Þórður Guðmundsson	Neðra Hálsi	Saltað í hrúi á Kleppamholti	12 þorskar af 3 hlutum
Einar Torfason vinnum.	Þúfukot	" " "	3 " af 1 hlut
Guðlaugur Jakobsson bóndi	Sogni —	" " "	3 " af 1 hlut
Guðmundur Þjólfsson — "	Trafelli —	" " "	3 " "
Gísli Einarsson vinnum.	Vindási	" " "	3 " "
Guðjón Þórólfsson bóndi	Kiðafelli	" " "	3 " "
Þjólfur Magnússon — "	Skrauthólum	" " "	3 " "
(Þetta aflaði hásetar Þórðar Guðmundssonar frá Hálsi)			
Gísli Jónsson bóndi	Hrafnabjörg	Saltað í hús á Kleppamholti	9 " af 3 hlutum
Jón Ólafsson lausam.	Saurbæ	" " "	9 " "
Jón Guðmundsson bóndi	Eyrarkoti	" " "	3 " af 1 hlut
Þorkell Þorlaksson — "	Hurði	" " "	5 " af 2 hlutum
Jón Sigmundsson — "	Sjávarhólum	" " "	4 " af 1 hlut
Ólafur Jónsson — " (á hásetum hans 5)	Bæ	" " "	8 " af 8 hlutum
Guðmundur Sveinsson vinnum.	Grund í Svínadal	" " "	3 " af 1 hlut
		Alls	71 þorskar

Enn fremur var afhent 10 mai
frá Ólafi bónda Jónssyni frá Eyjarhóli ... 2 þorskar og ...
... fyrir sem þá fór ...

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
		Flutt	71 þorskar
Bjarni Sigurðsson bóndi og hásetar hans af Kjalarnesi	Hof á Kjalarnesi	Saltaða hann á Klapparholti	27 — " af 9 hlútum
Guðmundur Sigurðsson bóndi og hásetar hans — —	Kjósarnes í Kjós	" — " — "	18 — " af 9 hlútum
Guðmundur Kolbeinsson vinnum. og hásetar hans af Kjalarnesi	Kollafirði	" — " — "	16 — " af 8 hlútum
Þórður Eleseusson bóndi og hásetar hans — —	Norðurkot Kjalarnesi	" — " — " —	18 — " af 9 hlútum
Magnús Teitsson verslunarm. og hásetar hans	Reykjavík	" — " — " —	18 " af 9 hlútum
Högni Finnsson og hásetar hans — —	Miðdalsholti	" — " — " —	14 " af 7 hlut
		⁒	182 fiskar

Ofanrituðum gjöfum — 182 fiskum — hefi jeg komið þeim til hirðingar og verkunar hjá Jóni bónda Sveinbjörns-syni í Verkhúsum, og gjört þá ráðstöfun að fiskarnir verði lagðir inn hjá Faktor P. E. Breim í Hafnarfirði, hjá hverjum jeg hefi tekið salt í fisk þennan því mér hefir verið of hentar hann ósaltaður, og honum verður þannig leitt að borga verkunarlaun

P.T. Klapparholti 9. maí 1888

Þórður Guðmundsson
frá Neðra-Hálsi

Verrakort: Kristjánsson bónda á Akurholti, [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

149

34.00

15.30

53

49.83

1.75

51.58

11.33

40.25

1.75

38.50

17.00

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 20.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá þykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

845

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrimur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er. kr	aur
Oddur Andrjesson bóndi	Eyleifsdal	Afhent Eyjólfi Runólfssyni Saurbæ	"	50
Ólafur Jónsson vinnum.	Eyleifsdal	— — — —	"	50
Ólafur Jónsson bóndi	Bæ	— — — —	"	50
Erlendur Andrjesson bóndi	Miðdalskoti	— — — —	"	50
Sigurður Þorkjellsson vinnum.	Miðdalskoti	— — — —	"	75
Pjetur Árnason bóndi	Miðdal	— — — —	1	"
Ólafur Ólafsson bóndi	Þúfu	— — — —	1	"
Jón Guðlaugsson bóndi	Þúfukoti	— — — —	"	25
Einar Torfason vinnum.	Þúfukoti	— — — —	"	50
Ásmundur Kristjansson bóndi	Eiri	— — — —	"	25
Jón Guðmundsson bóndi	Uppkoti	— — — —	"	50
Ólafur Jónsson	Uppkoti	— — — —	"	25
Jón Gestsson bóndi	Morastöðum	— — — —	"	25
Eyjólfur Runólfsson bóndi	Saurbæ	— — — —	2	"

Peningar afhentir fógeta 4/10 88. Samtals kr. 8.45

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal nr. 21.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun,* bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrimur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Jón Jónsson ~~Snússu~~ bóndi	Snússa		9
Gottsveinn Gottsveinsson tómthús(maður)	Hesenu		5
Magnús Ámundsson lausamaður	Fetjakoti		3
Sigurður Sigurðsson bóndi	Vallá		5
Hannes Jónsson bóndi	Jörfa		5
Bjarni Sigurðsson	Hofi		3.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No. 22.

Skrá

yfir þá menn er lögðu inn í sjóð ekkna drukknaðra fiskimanna til verzlunar W. Fischers

							Kr	aurar	Kr	aurar
Júni	30	Magnús Lýðsson Bráðræðisborg	15 "	Saltfisk	No. 1.					
Júli	7.	Rögnvaldur Teitsson Hól	51 "	do	" 1.					
	9.	Gunnar Gunnarsson Hlíðhúsum	80 "	do	" 1.					
	13.	Jón Björnsson Ánanaustum	60 "	do	" 1.					
		Sigurður Jónsson Byggðarenda	21 "	do	" 1.					
	14.	Guðmundur Jónsson Miðhúsum	40 "	do	" 1.					
	19.	Steingrímur Jónsson Sölfhól	112 "	do	" 1.					
	20	Gísli Jónsson Nýlendu	100 "	do	" 1.	N.B.				
	21.	Erlendur Hannesson Melum	38 "	do	" 1.					
	25	Þórður Torfason Vigfúsarkoti	80 "	do	" 1.					
	28	Pjetur Gíslason Ánanaustum	68 "	do	" 1.					
	30	Þórður Árnason Hlíðhúsum	11 "	do	" 1.					
	31.	Guðmundur Gíslason Ánanaustum	93 "	do	" 1.					
		Páll Pálsson Pálsbæ	64 "	do	" 1.					
Aug.	1.	Einar Arason Tóptum	65 "	do	" 1.					
		Einar Bjarnason Melum	35 "	do	" 1.					
	2.	Jóhann Guðmundsson Hól	32 "	do	" 1.					
	4.	Gunnar Gunnarsson Vík	11 "	do	" 1.					
	6.	Ámundi Ámundason Hlíðhúsum.	147 "	do	" 1.					
		Kristinn Jónsson. Hlíðhúsum	60 "	do	" 1.					
		Guðmundur Þorkellsson Pálshúsum	56 "	do	" 1.					
	7.	Magnús Finnsson Skuld	58 "	do	" 1.					
	8.	Jón Magnússon Hlíðhúsum	73 "	do	" 1.					
		Ari Einarsson Tóptum	80 "	do	" 1.					
		Jóhannes Sigurðsson Móakoti	30 "	do	" 1.					

Transport = 1480 ℔.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

					Kr	aurar	Kr	aurar
		1480 ℔ Transport						
Aug. 9.	Gunnlögur Pjetursson Oddgeirshól	50 „ Saltfisk		№ 1.				
10	Bjarni Sigurðsson Hofi	70 „	do	„ 1.	Kjalarnes			
+	Jón Jóhannesson Nýjabæ	120 „	do	„ 1.	Seltjarnarnes			
13.	Magnús Vigfússon Miðseli	75 „	do	„ 1.				
14.	Arnólfur Arnólfsson Hábæ	150 „	do	„ 1.				
	Ólafur Björnsson Bakka	125 „	do	„ 1.				
16	Jón Guðmundsson Bakkabæ	37 „	do	„ 1.				
17.	Jón Ólafsson Hlíðhúsum	170 „	do	„ 1.				
20	Þórður Pjetursson Oddgeirshól	80 „	do	„ 1.				
}	Páll Pálsson Bráskerjum	90 „	do	„ 1.	} Mýrnes-			
NB }	Jón Oddsson „	60 „	do	„ 1.				
	Arsæll Jónsson Huskuldarkoti	402 „	do	„ 1.	Njarðvíkur			
22	Guðmundur Erlendsson Vík	50 „	do	„ 1				
	Jón Einarsson Hlíðhúsum	100 „	do	„ 1.				
	Sigurður Oddgeirsson Oddgeirshól	25 „	do	„ 1.				
	Gísli Þorkelsson Hólakoti	18 „	do	„ 1.				
25	Guðmundur Ásmundsson Hákoti	78 „	do	„ 1.				
28	Jón Illugason Vík	50 „	do	„ 1.				
+	Pjetur Sigurðsson Hrólfskála	112 „	do	„ 1.	Seltjarnarnes			
	Jóhannes Olsen Vík	64 „	do	„ 1.				
Sept. 1.	Jón Einarsson Hlíðhúsum	6 „	do	„ 1.				
6.	Sigurður Þórðarson Hlíðhúsum	72 „	do	„ 1.				
	Sveinn Þorsteinsson Gerðum	296 „	do	„ 1.	Garður			
		3780 ℔ = 11 Skpd. 260 ℔ 33/00				389	81	
		Ennfremur borgað 1/12				11	82	

Reykjavík 26. September 1888.

Guðbr. Finnbogason

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

annar

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskj. N° 23

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna«.

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Styrk samkvæmt samþykkt þeirri, sem gjörð var á fundi sjómanna í Reykjavík 25. f. m. lofum vjer:

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
+ Þórður Guðmundsson	Læknisgötu		
+ Jóhann Runólfsson	Árabæ		
+ Sigurður Sigurðsson	í Steinhúsinu		
+ Björn Sveinsson	Grímstaðaholti		
+ Jón Torfason	Hákonarbæ		
+ Jón Hannesson	Byggarði		
Gunnlaugur Pjetursson	Háaleiti		
+ Jón Benediktsson	Austurholti		
Guðmundur Þorkelsson	Pálshúsum		
Guðmundur Ámundsson	Skoti		

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal No 24.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bætzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun,* bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram lítill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Styrk samkvæmt samþykkt þeirri, sem gjörð var á fundi sjómanna í Reykjavík 25. f.m. lofum vjer:			
+ Guðmundur Jóhannesson	Bakkabúð		
~~Ba~~			
Einar Arason	Tóptum		
Ari Einarsson			
Steingrímur Jónsson	Sölfhól		
+ Þórarinn Þórarinsson	Þvottastöðum		
Sigurður Jónsson Byggðarenda			

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Páll Pálsson	Pálsbæ		
Johannes Sigmundsson	Móakoti		

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fylgiskjal m. 25.

Áskorun

um almenn samskot til »styrktarsjóðs handa þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna».

Það hefir opt verið vakið máls á því í blöðum vorum, hvílík nauðsyn til þess bæri, að öflugur sjóður væri til, sem gæti veitt munaðarlausum ekkjum og börnum sjómanna drjúgan styrk, þegar slysfarir verða við fiskiveiðar, sem því miður er harla títt hjá oss. Ofan á náttúrlega hryggð kvenna og barna við slík voða-atvik bætist optast nær það, að heimilin verða forstöðulaus og konur og börn sjómanna komast sviplega á vonarvöl. Úr þessu mætti að verulegum mun bæta með öflugum styrktarsjóði handa slíkum munaðarleysingjum. Þetta játa allir, sem um málið hugsa; en oflítið er þó að gjört, til þess að hrinda þessu stóra velferðarmáli sjómannastjettarinnar í viðunanlegt horf, og má eigi lengur svo búið standa. Þegar stórkostlegt manntjón verður, eins og borið hefir að höndum hvað eptir annað á hinum síðari árum í veiðistöðvunum við sunnanverðan Faxaflóa, svo sem mönnum hlýtur að vera í vakanda minni, verða að vísu margir til að bæta með fjársamskotum úr hinum bráðustu þörfum munaðarleysingjanna; en auk þess sem það jafnan er undir atvikum komið, hversu vel gengur að ná slíkum samskotum, eigi sízt í erfiðu árferði, þegar fæstir fjelagsmenn eru verulega aflögufærir, þá liggur það í augum uppi, að samskotin eyðast á einu eða 2 árum, en þörfin hjá þiggjendunum eykst optast nær, eptir því sem frá líður, og þá verða engin úrræði önnur en leita á náðir fátækrastjórnarinnar, sem þó áður hefir nógu mörgum þörfum að sinna.

Eins og kunnugt er, er nú til styrktarsjóður, sem hefir það augnamið, að bæta úr þessum vandkvæðum, og hjálpa þeim, sem missa forsorgara sína í sjóinn við fiskiveiðar í Reykjavíkurbæ og Gullbringu- og Kjósarsýslu. Sjóðurinn var stofnaður með konungsúrsk. 24. júní. 1840, og var fyrsti vísir hans 400 kr., sem voru afgangur af samskotum eptir stóran mannskaða 6. apríl 1830 í Reykjavík og á Seltjarnarnesi; hafði þessi afgangur verið settur á vöxtu, og var 1840 orðinn rúmar 587 kr; nú gaf konungur 200 kr. í viðbót, og staðfesti reglugjörð um sjóðinn og skipaði stjórnarnefnd. Var þar meðal annars kveðið svo á, að sjóðurinn skyldi ávaxtast, unz hann væri orðinn 2000 kr., og mætti eigi fyr veita styrk úr honum; minni mætti höfuðstóllinn aldrei verða, en kostað skyldi kapps um að auka hann sem mest að kostur væri á. Í stjórnarnefndinni skyldu vera: bæjarfógetinn og dómkirkjupresturinn í Rvík, sýslumaðurinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hjeraðsprófasturinn, einn kosinn maður af bæjarfulltrúum Reykjavíkur, og einn maður útnefndur af amtinu. Þegar stjórnarnefndin tók til starfa 1854, var sjóðurinn orðinn 1356 kr.; sendi hún þá út boðsbrjef til samskota í marz 1855, og varð árangurinn af því hinn ákjósanlegasti, því að á næstu 4 árum komu inn í gjöfum 1792 kr. Var sjóðurinn nú búinn ríflega að ná hinni ákveðnu upphæð, og gat tekið til starfa. Hann veitti 120 kr. styrk í fyrsta sinni 1858 3 ekkjum og fátækum manni, sem misst hafði bát sinn. Þá liðu svo 4 ár, að enginn styrkur var veittur, en frá 1863 hefir hann árlega veitt verulegan styrk, optast nálægt 200kr. á ári, en 6 fyrstu árin nokkuð minna. Frá 1863 og til þessa tíma hafa sjóðnum bæzt þessar gjafir: 1864 595 kr.; 1872 27 kr.; 1873 98 kr.; 1877 12 kr.; 1884 126 kr.; 1885 152 kr. og 1887 10 kr. Alls hefir sjóðurinn þannig fengið í samskotum og gjöfum hin síðustu 33 ár (1855—1887), *2,792 kr.*, og er *höfuðstóllinn nú orðinn 5,711 kr.* — Af sjóðnum hefir þessi styrkur verið veittur síðan 1858:

49 ekkjur hafa fengið samtals	3,705 kr.
9 föðurlaus börn samtals . .	560 —
1 fátækur sjómaður til að kaupa bát	60 —
Styrkur veittur samtals	4,325 kr.

Af þessu yfirliti yfir viðgang sjóðsins og störf hans til þessa tíma má margt læra. Fyrst það, að sje vel haldið á, má mikið gagn verða að litlum vísi; í annan stað, að þegar áhugi manna er rækilega vakinn, er alls eigi ókleyft að ná saman ríflegum tillögum (svo sem 1855—58); í þriðja lagi, að mönnum hættir við, að lina of fljótt á sprettinum, þótt vel sje af stað farið, því að eptir nokkur feit samskotaár hafa komið helzt til mörg mögur ár, þegar sjóðnum hefir verið gefinn langtum minni gaumur en skyldi; og í fjórða lagi, að þrátt fyrir sitt hægt vaxandi bolmagn hefir sjóðurinn *gjört stórmikið gagn, og veitt þurfandi ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna talsvert á fimmta þúsund króna í styrk.* Hversu auðvelt hefði þó eigi verið að gera sjóðinn helmingi stærri og helmingi hjálpardrýgri, hefði áhugi manna á viðgangi hans aldrei dofnað á þessum liðnu 30 árum? Og hvílík blessun mundi hafa stafað af meiri áhuga í þessu efni fyrir fátæka munaðarleysingja drukknaðra sjómanna? — Hjálpar-skamtarnir úr sjóðnum hafa optast verið 8—12 á ári, og þó eigi verið unnt að gera úrlausn öllum þeim hjálparþurfandi ekkjum, sem styrks hafa óskað. En hefði tvöfalt meira fje verið fyrir hendi, eða 400—500 kr. árlega, þá hefði hjálpin bæði getað náð til fleiri og betur munað um hana hjá hverjum einstökum.

Þessi þarflegi sjóður er nú til, og hefir náð talsverðri upphæð, en hann þarf nauðsynlega enn að *aukast að drjúgum mun*, bæði með gjöfum einstakra megandi manna, sem styrkja vilja gott málefni, og ekki sízt *með almennum, smáum, en stöðugum tillögum frá sjómönnunum* í þessu hjeraði, sem eiga að njóta styrks af sjóðnum fyrir þurfandi ekkjur sínar og börn, ef þeirra skyldi missa við. Minnumst þá þess, að hægra er að styðja en reisa, og dugum sem bezt þessu mikilsverða velferðarmáli. Sýnið nú góð samtök og ötula framkvæmdarsemi. Þjer sjómenn, sem svo opt hljótið að leggja á tvær hættur við stundun atvinnu yðar, leggið fram hver sinn skerf, svo að þjer getið að minnsta kosti haft þá von, að ekkjur yðar og börn verði eigi hjálparlaus eptir, ef svo sorglega skyldi atvikast, að þjer yrðuð burtkallaðir á sjónum. Og þjer, sem eigi búizt við að þurfa styrks af sjóðnum fyrir náunga yðar, látið yður vera það ánægju að styrkja gott fyrirtæki, sem miðar fjelagsbræðrum yðar til mikilvægra hagsbóta, og hugsið um, hvernig ekkjur og munaðarleysingjar muni blessa þá menn, sem, með því að styrkja sjóðinn, veita þeim hjálp og huggun í þungum raunum þeirra!

Það væri æskilegast, að *föst samtök kæmust á í öllum veiðistöðum á því svæði, sem sjóðurinn nær til, þegar í vetur,* áður en vertíð byrjar, um það, að af *hverju skipi* eða bát, sem róið er til fiskjar, og af hverju þilskipi, sem stundar fiskiveiðar, *verði lagður árlega fram litill skerfur til sjóðsins.* Mundi það vera hagfeldast, að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af hverjum hlut væru gefnir fáeinir fiskar, sem formaður sæi um innheimtu á, og afhenti síðan þeim manni, eða þeim mönnum, sem í hverri veiðistöðu tækju að sjer að safna tillögunum fyrir sjóðinn og koma þeim í peninga. Þetta þarf engan verulega að muna um, en sjóðnum verður það stórmikill styrkur. Frá Seltjarnarnesi einu hafa 1884 og 1885 komið í fríviljugum gjöfum rúm 200 kr.; hversu mikið gæti þá safnazt með almennum tillögum úr öllum veiðistöðunum? Setjum svo, að hin árlegu tillög yrðu 1000—1500 kr., sem er alls eigi há áætlun, og að helmingur væri lagður við höfuðstól, en helmingnum útbýtt með hinum árlegu vöxtum sjóðsins, þá jykist höfuðstóllinn drjúgum, og hinir árlegu styrkskamtar gætu þó orðið bæði allmargir og verulegir; mundi þá sjóðurinn og þola að verja jafnvel tvöfaldri upphæð til styrkveitinga þau ár, sem stórslys bæri að höndum, og mætti þá kalla, að munaðarleysingjum drukknaðra sjómanna væri allvel borgið í þessu hjeraði.

Fyrir hönd stjórnarnefndarinnar, sem hefir gefið okkur undirskrifuðum umboð í þessu efni, skorum við því fastlega á alla góða menn fjær og nær, en einkum á sjómenn, er stunda fiskiveiðar í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Reykjavíkurbæ, að þeir góðfúslega styrki sjóðinn nú þegar á þessu ári og framvegis, sumpart með gjöfum, sumpart með föstum tillögum af aflanum á þann hátt, sem vikið er á hjer að framan, og treystum við því fullkomlega, að við munum njóta við öflugs liðsinnis margra góðra málsmetandi manna í hverju byggðarlagi, til þess að hvetja hver sína fjelagsmenn, koma á samtökum og föstum fjelagsskap, sjá um, að heitin samskot sjeu greidd, og koma þeim á hagfeldan hátt í peninga; efumst við ekki um, að kaupmenn vorir muni og verða þessu máli vel sinnandi, meðal annars með því, að taka á móti vörum eða innskriptum til sjóðsins, og borga síðan upphæðina til gjaldkerans, em er bæjarfógetinn í Reykjavík. Bæði hann og sýslumaðurinn veita og móttöku þeim peningagjöfum, sem menn kynnu að vilja styrkja sjóðinn með.

Árangurinn af þessari áskorun mun á sínum tíma verða auglýstur í blöðunum, að tilhlutun stjórnarnefndarinnar.

Reykjavík, 16. febr. 1888.

Hallgrímur Sveinsson. Halldór Daníelsson.

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
P. Pjetursson biskup	Reykjavík	Árna Gíslasyni	10 kr.
M. Stephensen	landshöfð.	Halldóri Daníelss.	97 –
E. Th. Jonassen amtmaður		— "	20 –
G. Þórðarson bæjarfulltrúi		— "	8 –
H. Friðriksson yfirkennari		— "	5 –
Halldór Daníelsson bæjarfóg.		— "	10 –
Sighv. Bjarnason bankabókari		— "	3 –
Indriði Einarsson revisor		— "	2 –
Þórarinn Þórarinsson	Frostastöðum	— "	5 –
Steingrímur Jónsson	Sölvhól	— "	1 – 90 a.
Guðmundur Ásmundss.	Hákoti	— "	1 – 50 –
Sigurður Sigurðsson	Steinhúsi	— "	5 – 6 –
Jón Torfason	Hákonarbæ	— "	4 – "
Þórður Guðmundsson	Hól	— "	8 – "
Grímur Jakobsson	Seli	— "	2 – "
			182.46

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nöfn og stjett gefenda.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent.	Hve mikið gefið er.
Jón Jónsson	Mýrarhúsum	Hald. Daníelssyni	5 Kr. } Seltj.
Ingjaldur Sigurðsson	Lambastöð	—— " ——	5 — "

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prentsmiðja Ísafoldar 1888.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur